

9. Istoriki Harkivs'kogo universitetu : biobibliografichnij dovidnik (1905-2013 rr.) / uklad. O. M. Bogdashina, V. I. Butenko, S. R. Marchenko [ta in.] ; vidp. red. prof. S. I. Posohov. – X .: HNU imeni V. N. Karazina, 2013. – 284 s.
10. Istorija ridnogo kraju (Har'kivshhinoznavstvo): navch. posib.: Ch. 1-2 / B.P. Zajcev, V. V. Skirda, V. V. Voropaeva ta in. – H.: Shidno-region. centr gumanit.-osvitnih iniciativ, 2002. – 264 s.
11. K istorii Har'kovskogo gubernskogo komiteta ohrany pamjatnikov iskusstva i stariny / O. S. Gnezdilo, B. P. Zajcev // Har'k. ist. al'manah. – 2003. – Vesna – leto. – S. 126–129.
12. Mitci Zmiivshhini: [S. I. Vasil'kivs'kij, I. Ju. Repin, O. M. Viezzhev i peredvizhniki, P. O. Levchenko, Z. Ć. Serebrjakova] / O. M. Golovko, B. P. Zajcev, O. L. Rjabchenko // Visti Zmiivshhini. – 1995. – 15 berez.; 22 berez.; 29 berez.
13. Myzgin K. V. K karte nahodok antichnyh monet na Har'kovshhine (iz nauchnogo arhiva B. P. Zajceva) // Drevnosti. Har'kovskij istoriko-arheologicheskij ezhegodnik. – 2016. – № 13. – S. 276–287.
14. Pavlova O. Zajcev Boris Petrovich (K 80-letiju so dnja rozhdenija) // Hark. arhivist. – 2007. – № 3. – S. 105–111.
15. Parfinenko A. Ju. Stranicy istorii studencheskoj nauki v Har'kovskom universitete / A. Ju. Parfinenko, S. I. Posohov. – H., 2002. – 59 s.
16. Slobids'ka Ukraïna: Korotkij ist.- kraeznav. dovid. / B. P. Zajcev, S. M. Kudelko, V. K. Miheev, S. I. Posohov; Centr pam'jatkoznavstva AN Ukraïni. – K.: Budivel'nik, 1994. – 80 s.
17. Takoju bula Zmiivshhina: (100 rokiv tomu) / B. P. Zajcev, O. L. Rjabchenko // Visti Zmiivshhini. – 1995. – 14 zhovt.
18. Harkivs'kij nacional'nij universitet im. V.N.Karazina za 200 rokiv. – Harkiv: Folio, 2004. – 750 s.

УДК 94 (477,5) "15/17"

Олена Василівна Дьякова,
канд. іст. наук,

доцент кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7767-0756>

ЗАСНУВАННЯ ПОСЕЛЕНЬ НА ДИКОМУ ПОЛІ

Елена Васильевна Дьякова,

канд. ист. наук,

доцент кафедри історії України

Харківського національного педагогічного університету

имени Г.С. Сковороды

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7767-0756>

ОСНОВАНИЕ ПОСЕЛЕНИЙ НА ДИКОМ ПОЛЕ

Helen Vasilyevna Diakova,

PhD of History,

associate Professor of the Department of history Ukraine

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7767-0756>

BASING OF SETTLEMENTS IS ON THE WILD FIELD

Анотація. Починаючи з XIV ст. і до першої половини XVI ст. на території сучасної Харківської області розташовувалось 4 сторожі та роз'їжджало три станиці. Вони охоплювали землі до сучасних Богодухівського, Валківського, Харківського, Чугуївського та Ізюмського районів. Серед тих, хто ніс службу на окраїнах Російської держави, були не тільки росіяни, а й черкаси (як тоді називали українців), поляки, литовці, що говорить про інтернаціональний характер населення краю. Наприкінці XVI – першій половині XVII ст. колонізація нашого регіону безпосередньо пов'язана з подіями, що відбувались як в Російській державі (Смута), так і у Речі Посполитій (козацько-селянські повстання). За даними «Книги Большому Чертежу» у цей час по всій території Харківської області з'являються остроги, городища та міста.

Ключові слова: Дике поле, сторожі, станиці, остроги, городища, міста

Аннотация. Начиная с XIV в. и до первой половины XVI в. на территории современной Харьковской области находилось 4 сторожи и разъезжало три станицы. Они охватывали земли до современных Богодуховского, Валковскаого, Харьковского, Чугуевского и Изюмского районов. Среди тех, кто нес службу на окраинах Российского государства, были не только русские служилые люди, но и черкасы (как тогда называли украинцев), поляки, литовцы, что говорит об интернациональном характере населения края. В конце XVI – первой половине XVII вв. колонизация нашего региона непосредственно связана с событиями, происходившими как в Российском государстве (Смута), так и в Речи Посполитой (казацко-крестьянские восстания). По данным «Книги Большому Чертежу» в исследуемой области появляются остроги, городища и города.

Ключевые слова: Дикое поле, сторожи, станицы, остроги, городища, города

Abstract. Since the XIV century and to the first half of the XVI century. There were 4 guards and three villagers on the territory of the modern Kharkiv region. They covered lands to the modern Bohodukhov, Valki, Kharkov, Chuhuyev and Izium districts. Among those who served on the outskirts of the Russian state were not only Russians, but also Cherkasy (as Ukrainians were then called), Poles, and Lithuanians, which speaks of the international character of the region's population. At the end of the XVI - first half of the XVII century. the colonization of our region is directly related to the events that took place both in the Russian state (Troubles) and in the Polish-Lithuanian Commonwealth (Cossack-peasant uprisings). According to the Book of the Great Drawing, prisons, settlements and cities are appearing all over the Kharkov region at this time.

Key words: Wild field, guards, villages, forts, settlements, cities

Метою даної статті є висвітлення процесу створення населених пунктів на Дикому Полі протягом XV – першої половини XVII ст.

Географічні кордони публікації обмежені територією сучасної Харківщини.

Ця тема певною мірою висвітлена в українській історіографії XIX-XXI ст. Серед поважних дослідників, роботи яких не втратили своєї актуальності й сьогодні, слід відзначити архієпископа Філарета(Гумілевського) [15], істориків Д. Багалія [1, 2], А. Слюсарського [14], В. Юркевича [16]. У XXI ст. цікавість до історії рідного краю не зникла. За 20 років цього століття надруковано багато книг по історії як районів Харківської області, так і окремих населених пунктів.

Як відомо, територія Харківщини почала заселятися ще уперіод первіснообщинного ладу. Найдавніші стоянки з'явилися 35-33 тис, років тому в Ізюмському районі [12, с. 60]. Багато стоянок первісного ладу знаходять поруч або в самих сучасних населених пунктах, що свідчить про безперервну протяжність життя на одному місці. Починаючи з бронзового віку і до наших днів (із перервою у 1700-х – 1980-х рр.) Харківщина є прикордонною областю. З появою скотарства та землеробства через край пройшов кордон між цими цивілізаціями. Довгий час поруч із слов'янами/русичами жили кочовики (починаючи від скіфів і закінчуючи монголо-татарами). У IX – XIII ст. західна частина області входила до складу Русі, а під час феодальної роздробленості – Переяславського князівства. Іншою територією володіли кочовики. Коли Руську державу покорили монголо-татари територія сучасної Харківщини увійшла до складу Золотої Орди. А коли остання почала розпадатися – до складу так званого Дикого Поля.

Утворення Дикого поля дало можливість сусідам – Великому князівству Литовському (з 1569 року Речі Посполитій) і Московській державі – поступово приєднувати ці землі до своїх країн. Звичайно, що Кримське ханство, яке проголосило себе правонаступницею Золотої Орди, намагалось протистояти цьому, але сили були нерівні. Тим паче, що це відбувалось не

стільки через бойові дії, скільки через колонізаторську політику литовських князів (згодом польських королів) і московських царів. Тобто люди приходили на цю територію, займали вільні землі й створювали власне господарство. Спочатку це відбувалось поруч із кордонами держав, і таким чином поступово вони розширяли свої межі далі на схід (Велике Литовське князівство/Річ Посполита) або південь (Російська держава).

З часом територія Дикого поля, що прилягала до російського кордону, стала вважатися «прикордонними володіннями Росії» та йменуватися – "польська україна", що за сучасним висловом звучить як «степова окраїна» [3, с. 1].

Вважаючи землі Дикого Поля частиною Кримського ханства, кримський і турецький уряди намагалися чинити опір. Це змусило російський уряд у XIV ст. для перекриття татарських шляхів поставити по річці Сіверський Донець варту і сторожі. На території сучасної Харківщини розташовувалось 4 сторожі: перша між річками Мжою і Коломаком, друга – Обишкінська, третя – Баликлійська та четверта – Савинсько-Ізюмська [1, с. 92]. Сторожі перш за все слідували за татарськими перелазами і перевозами. Ці сторожі розташовувались на 400 верст від прикордонних міст Рильська і Путивля – місць постійного проживання служилих людей.

Ще далі на південь їздили станичники. По Харківщині роз'їжджало три станиці і вони охоплювали землі до сучасних Богодухівського, Валківського, Харківського, Чугуївського та Ізюмського районів. Для контролю за службою сторожів і станичників були призначені стоялі голови. У нашому регіоні їх було два. Перший перебував у районі річки Мерла, а другий – біля Солених озер на лівому березі Сіверського Донця [1, с. 97-98].

Тривала станично-сторожова служба з 1 квітня до глибокої осені, взимку через холоди службовці сиділи вдома. Загони станичників і сторожів перебували у Полі приблизно два тижні [7, с. 73-74]. За службу вони отримували юрти у Донецькій волості [14, с. 22; 22, с. 49-53], де займалися переважно промислами [10, с. 49, 51]. Такі землеволодіння отримували й інші

категорії населення. Так, Святогорський монастир володів Репнинським юртом, Белгородський Троїцький монастир – Мохначівським і Гнилівським, Савинова п'устинь – Чеплівським та Ізюмським, а чугуївці (з 1638 р.) – Салтівським юртами [10, с. 51]. У другій половині XVII ст. термін «юрт» замінюється на термін «помістя».

Серед тих, хто ніс службу на окраїнах Російської держави, були не тільки росіяни, а й черкаси, поляки, литовці, що говорить про інтернаціональний характер населення краю. Слід зазначити, що ніяка нація або верства населення не була привілейованою. Український історик В. Юркевич зазначав що тут існували особливі звичаї і кожний мав «рівні права і безпеку незалежно від свого походження» [16, с. 43-44].

Натомість поступово ситуація змінювалась. З кінця XVI ст. на окраїни Російської держави переселяється багато черкас. Пов'язане це, по-перше, із стремлінням захопити родючі землі; по-друге, люди тікали від політичного, економічного, національного гноблення польської шляхти. по-третє, через небажання приймати католицьку або греко-католицьку віру і, по-четверте, тікали від покарання учасники козацько-селянських повстань кінця XVI–першої третини XVII століття. Це призвело до того, що у більшості прикордонних міст чисельність черкас переважала. А через це у краї превалювали черкаські традиції і звичаї.

Таким чином, можна констатувати, що північна частина Харківщини (майже половина її сучасної території) у XVI ст. контролювалась Російською державою, а серед її мешканців було багато предків українців.

У 1571 році російський уряд провів реорганізацію прикордонної служби: збільшувалась кількість служилих людей, поширювалась мережа пунктів для розміщення сторож, удосконалювались маршрути для станичників, посилювалась відповідальність сторожів і станичників за турецько-татарські напади. У виданому тоді Регламенті зазначалось: «А стояти сторожем на сторожах с коней не сседая, переминаясь, и ездити по урочищам переменяясь же направо и налево подва человека по наказам,

каковы им наказы дадут воеводы. А станов им не делати, а огни класти не в одном месте, коли кашу сварити и тогда огня в одном месте не класти дважды; а в коем месте кто полдневал и в том месте не ночевати, а в лесах им не ставится... и того беречи накрепко, на которые государевы Украины воинские люди пойдут..., а которые сторожи, не дождався себе обмена, с сторожи сойдут... и тем сторожем быти казненным смертию» [цит. по:14, с. 15].

У цей час за даними «Книги Большому Чертежу» у досліджуваному регіоні з'являються остроги і городища: Дяків острог (зараз – м. Богодухів), острог Стара Водолага (зараз – село Новоодолазького району), городища Мохначанське, Змієве (Чугуївський район), Павлово (знаходилось у Валківському районі) та інші [8, с. 71, 74].

Острогами у період середньовіччя називались населені пункти, обнесені частоколом із загострених колод [10]. Виділяють такі типи цих поселень, як: жилі (де люди проживали постійно) і стоялі (де служили люди мешкали тимчасово). Остроги, що з'явилися у нашому краї на зламі XVI-XVII ст. були стоялими. Городищами ж називалися поселення, обнесені земляними валами [4]. Ці поселення будувались у важко доступних місцях. Такі поселення зміцнювались спочатку земляними валами, а пізніше – кам'яними стінами.

Російський уряд розумів, що для остаточного закріплення на цій землі своєї влади сюди потрібно переселяти багато людей, будувати міста і села, розвивати економіку. Тому уряд прикладав чимало зусиль для заселення регіону.

Для захисту населення краю наприкінці XVI ст. будуються міста Вороніж, Белгород, Оскол, Валуйки та інші. На території сучасної Харківщини з'являються міста у 1600 році Царе-Борисів (зараз – село Оскол Ізюмського району) і у 1601 році – Перекоп (зараз не існує, розташовувався між сучасним с. Перекоп і м. Валки) [14, с. 17-19].

У 1589 році царський уряд дозволив великому загону черкас на чолі із

отаманом Матвієм Федоровичем оселитися біля Сіверського Донця [4, с. 21; 15, від. I, с. 2]. Ці переселенці брали участь у будівництві багатьох окраїнних міст Росії, зокрема Царе-Борисова і Перекопа.

У XVII ст. колонізація нашого краю безпосередньо пов'язана з подіями, що відбувались як в Російській державі, так і у Речі Посполитій.

На зламі XVI – XVII ст. в Росії розпочався період, відомий в історії як Смута, яка спричинила до призупинення просування її кордонів на південь. Це навіть призвело до обезлюднення Царе-Борисова й Перекопу. «Від черкас спалені і спустошені і були пусті нещодавно побудовані міста» [цит. за: 16, с. 301]. Вигнавши поляків і шведів із держави у 1618 році, російський уряд відновив колонізацію за південними кордонами. У 1620-х – 1840-х рр. (до початку національно-визвольної революції, розпочатої Богданом Хмельницьким у 1648 р.) відновляється заснування острогів і острожків, що згодом перетворюються на села Сінне (зараз Богодухівський район), Добропілля (Близнюківський), Городище (Валківський), Остропілля (Чугуївський), Симонівка (Вовчанський) та інші. На досліджуваній території виникло з півсотні поселень [у статті надана приблизна цифра, бо сьогодні надати точні дані не виявляється можливим через обмеженість інформації].

Через появу значної кількості людей на південних окраїнах Московської держави у 1635 році розпочалось будівництво Белгородської оборонної лінії. Вона впритул наблизилась до кордонів сучасної Харківщини. На лінії було збудовано 20 міст, зокрема, Вільне, Острогозьк, Новий Оскол та інші населені пункти сучасних Белгородської та Воронежської областей. Командування лінії розташовувалося у Белгороді. Довжина лінії становила 300 км [14, с. 30].

У цей же період збільшується наплив втікачів з Речі Посполитою. Причиною цього є поразки козацько-селянських повстань 1620-х – 1630-х рр. Придушуючи їх, польський уряд жорстоко розправлявся з бунтівниками, караючи на смерть сотні людей. Щоб уникнути репресій багато повстанців тікало до Росії. У 1638 році після поразки під Кумейками 865 українських

козаків із сім'ями на чолі із Яковом Остряницею отримали від белгородського воєводи Щетиніна дозвіл оселитися на Чугуєвому городищі [14, с. 24-25]. Щоб підтримати переселенців, царський усе необхідне для облаштування на новому місці: надавав земельні наділи, кошти, ліс для будівництва садиб, посівне насіння, домашніх тварин тощо. Фортеця і козацькі садиби в Чугуєві були побудовані швидко. Однак через зловживання владою белгородським воєводою та українським гетьманом (часто вони між собою ділили надану чугуївцям допомогу), а також через підбурювання польськими агітаторами 1641 року чугуївці підняли повстання. Вони вбили Якова Остряницю і покинули місто. Частина їх повернулася додому, частина – переїхала в інші регіони Росії, а деякі чоловіки пішли на Запоріжжя чи Дон. Місто опустіло. І тоді російський уряд заселив його своїми підданими.

Цього ж 1638 року з'являється ще три села у сучасному Харківському районі: Кірсаново, Лізогубівка, Тернівка. У наступні роки (до 1650-го) населені пункти заснуються у Балаклійському, Близнюківському, Богодуївському, Валківському, Вовчанському, Зміївському, Харківському, Чугуївському районах. З цього часу відомо приблизно 50 поселень.

У 1646 році, продовжуючи зміцнення кордонів, російський уряд наказав чугуївцям побудувати Можеський острог у Валківському урочищі (зараз – м. Валки). Коли сюди прибули російські служилі люди, виявилось, що тут проживало приблизно 150 пасічників з Полтавщини. Між чоловіками сталася кривава сутичка, яка змусила уряди Речі Посполитої та Російської держави провести кордон. У 1647 році сталося розмежування, що проходило по лінії: Валки, Котельва, Бобрик, Недригайлів, Терни [6, с. 43]. Частина засвоєних підданими Речі Посполитої земель відходило до Московської держави (зараз вони входять до складу Сумської і Полтавської областей). У той же рік російський уряд заборонив підданам Речі Посполитої займатися промислами на території своєї країни [14, с. 29]. Воєводи прикордонних міст повинні були виявляти таких людей і заохочувати їх приймати російське підданство або повертатися додому. Причому контролювати треба було

території сучасної Харківщини приблизно до Балаклійського району [14, с. 29].

З цього часу великого значення у колонізації Харківщини набуває переселення черкас із Речі Посполитої. Саме їм віддається перевага у засвоєнні краю, надаються привілеї. Недарма Д.І. Багалій виокремлював кілька типів колонізації нашого краю. Серед них особливо виділяються державна російська та народна українська [1, с. 569-570].

Важливу роль у заселенні нашого краю відіграла Українська національно-визвольна революція, розпочата у 1648 році Богданом Хмельницьким. Завдяки їй була заснована більшість населених пунктів, зокрема такі міста, як Харків і Суми, що зараз є обласними центрами. З середини 1650-х рр. край уже називався не Дике Поле, а Слобідська Україна.

Таким чином, заселення регіону, а отже і заснування населених пунктів на території сучасної Харківщини відбувається з XVI ст. На той час це були остроги і городища, де мешкали сторожі та станичники і куди заїжджали голови, воєводи з інспекцією. На зламі XVI – XVII ст. тут з'являються міста.

У подальшому дослідженні даної теми слід прослідкувати як засновувались, а згодом зникали населені пункти на Харківщині у наступні століття. Це дасть можливість краще визначити історію краю, причини появи тих чи інших поселень.

Література:

1. Багалей Д.И. (1887). Очерки из истории колонизации и быта степной окраины Московского государства. Москва :Имп. о-ва истории и древностей рос.при Моск. ун-те. 614.
2. Багалій Д. І. (1991). Історія Слобідської України. Харків : Основа. 256.
3. Беляев И. (1846). О сторожевой, станичной и полевой службе на Польской Украине Московского государства до царя Алексея Михайловича. Москва. 86.
4. Городище. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Городище> (дата звернення 25.11.2021)

5. Дике поле. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дике_Поле#Історичні_аспекти (дата звернення 25.11.2021)
6. Дяченко М.Т. 1970. Етапи заселення Слобідської України. *Український історичний журнал*. № 8. С. 41-51.
7. Кабачинський М. (2000). Історія кордонів та прикордонних військ України. Хмельницький: Вид-во Хмельницької міської друкарні. 215.
8. Книга Большому Чертежу / под ред. К. Н. Сербиной. (1950). Москва, Ленинград : Издательство Академии Наук СССР. 232.
9. Крупа Т.Н. (2008). Размышления историка о постройке крепости на горе Кремянец в период правления хана Узбека. *Альманах Изюмщини*. Вип. 2. Изюм, С. 38-45.
10. Овчаренко Є. (1928). Земельна власність у Слобідській Україні в XVII – XVIII в. Її походження і форми. *Записки історико-філологічного відділу ВУАН*. Кн. 17. С. 118-121.
11. Острог (укрепление). URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Острог> (дата звернення 25.11.2021)
12. Рідний край/ Під ред. І.Ф. Прокопенко. (1999). Харків: ХДПУ.
13. Скирда В.В., Зайцев Б.П., Парамонов А.Ф. (2004). Из глубины веков: К истории города Харькова. Харьков: ВД «Райдер». 80.
14. Слюсарський А.Г. (1954). Слобідська Україна. Історичний нарис XVII – XVIII ст. Харків: Харківське книжково-газетне видавництво. 161.
15. Филарет (Гумилевский). (1852 – 1859). Историко-статистическое описание Харьковской епархии: 5 отд. Москва.
16. Юркевич В. (1932). Еміграція на Схід і залюднення Слобожанщини заБ. Хмельницького. Київ. 143.

References:

1. Bahalei D.I. (1887). Ocherki iz istorii kolonizatsii i byta stepnoi okrainy Moskovskoho hosudarstva. Moskva : Imp. o-va istorii i drevnostei ros. pri Mosk. un-te. 614.

2. Bahalii D.I. (1991). *Istoriia Slobidskoi Ukrainy*. Kharkiv : Osnova. 256.
3. Beliaev I. (1846). *O storozhevoi, stanichnoi i polevoi sluzhbe na Polskoi Ukraine Moskovskoho hosudarstva do tsaria Alekseia Mikhailovicha*. Moskva. 86.
4. Horodishche. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Городище> (data zvernennia 25.11.2021)
5. Dyke pole URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дике_Поле#Історичні_аспекти (data zvernennia 25.11.2021)
6. Diachenko M.T. (1970). Etapy zaselennia Slobidskoi Ukrainy. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*. № 8. S. 41-51.
7. Kabachinskyi M. (2000). *Istoriia kordoniv ta prykordonnykh viisk Ukrainy*. Khmelnytskyi: Vyd-vo Khmelnytskoi miskoi drukarni. 215.
8. Knyha Bolshomu Chertezhu / pod red. K.N. Serbynoi. (1950). Moskva, Lenynhrad : Yzdatelstvo Akademyy Nauk SSSR. 232.
9. Krupa T. N. (2008). Razмышleniia ystoryka o postroiike kreposty na hore Kremianets v peryod pravleniia khana Uzbeka. *Almanakh Iziumshchyny*. Vyp. 2. Izium, S. 38-45.
10. Ovcharenko Ye. (1928). Zemelna vlasnist u Slobidskii Ukraini v XVII – XVIII v. Yii pokhodzhennia i formy. *Zapysky istoryko-filolohichnoho viddilu VUAN*. Kn. 17. S. 118-121.
11. Ostroh (ukreplenyie). URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Острор> (data zvernennia 25.11.2021)
12. *Ridnyi krai* / Pid red. I.F. Prokopenko. (1999). Kharkiv: KhDPU.
13. Skyrda V.V., Zaitsev B.P., Paramonov A.F. (2004). *Yz hlubyny vekov: K ystoryy horoda Kharkova*. Kharkov: VD "Raider".80.
14. Sliusarskyi A.H. (1954). *Slobidska Ukraina. Istorychnyi narys XVII – XVIII st.* Xarkiv: Kharkivske knyzhkovo-hazetne vydavnytstvo. 161.

15. Fylaret (Humylevskiy). (1852 – 1859). Ystoryko-statystycheskoe opysanye Kharkovskoi eparkhyu: 5 otd. Moskva.

16. Iurkevych V. (1932). Emihratsiia na Skhid i zaliudnennia Slobozhanshchyny za B. Khmelnytskoho. Kyiv. 143.

УДК 94(477) «1795-1917»

Владислав Александрович Жуков,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія)

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

**ЕТНІЧНІ КОРДОНИ І ТЕРИТОРІАЛЬНО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ
ПОДІЛ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У СКЛАДІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ
ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.**

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент О.С.Гончарова

Владислав Александрович Жуков,

соискатель второго (магистерского) уровня высшего образования,

специальности 014.03 Среднее образование (История)

Харьковского национального педагогического

университета имени Г.С.Сковороды

**ЭТНИЧЕСКИЕ ГРАНИЦЫ И ТЕРИТОРИАЛЬНО-
АДМИНИСТРАТИВНОЕ УСТРОЙСТВО УКРАИНСКИХ ЗЕМЕЛЬ В
СОСТАВЕ АВСТРО-УГОРСКОЙ ИМПЕРИИ В КОНЦЕ ХVІІІ –
НАЧАЛЕ ХХ СТ.**

Научный руководитель – кандидат исторических наук, доцент О.С.Гончарова

Vladyslav Oleksandrovych Zhukov,

applicant for the second (master's) level of higher education,

specialty 014.03 Secondary education (History)

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University